

Anonimizuota versija

Vertimas

C-253/19 - 1

Byla C-253/19

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2019 m. kovo 26 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunal da Relação de Guimarães (Portugalija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. vasario 14 d.

Apeliantai:

MH

NI

Kitos apeliacinio proceso šalys:

OJ

Novo Banco, S.A.

Tribunal da Relação de Guimarães (Gimarinso apeliacinis teismas,
Portugalija)

Antroji civilinių bylų kolegija

<...>

Santrauka

1. Nacionalinis teismas privalo pateikti Teisingumo Teismui bet kurį svarbų klausimą, iškilusį dėl Europos Sąjungos teisės normų aiškinimo ar galiojimo, su sąlyga, kad laikantis nacionalinės proceso teisės nuostatų yra priimtas paskutinės

instancijos teismo sprendimas, taigi pagal Portugalijos teisės sistemą tokia pareiga gali tekti tiek *Supremo Tribunal de Justiça* (Aukščiausiasis Teismas), tiek *Tribunal da Relação* (Apeliacinis teismas) ar net pirmosios instancijos teismui.

2. Neįvykdyta pareiga kreiptis į Teisingumo Teismą gali lemti valstybės įsipareigojimų neįvykdymą, dėl kurio nukentėjusysis gali pareikšti ieškinį valstybei nacionaliniuose teismuose arba inicijuoti, kad būtų pareikštas ieškinys dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal SESV 258–260 straipsnius.

***Tribunal da Relação de Guimarães* priima šį sprendimą:**

Faktinės bylos aplinkybės

Sutuoktiniai MH ir NI, kurių įprastinė gyvenamoji vieta yra <...> Norfolke, Jungtinėje Karalystėje, pateikė prašymą pripažinti jų nemokumą.

*

Skundžiamame sprendime [pirmosios instancijos] teismas pripažino, kad jis neturi tarptautinės jurisdikcijos apelianų prašymui nagrinėti, nes pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento 2015/848 3 straipsnio 1 dalies ketvirtą pastraipą jų pagrindinių interesų vieta yra įprastinėje gyvenamojoje vietoje, t. y. Jungtinėje Karalystėje.

*

Apeliantai pateikė skundą dėl minėto sprendimo, nurodydami šiuos argumentus:

- a) apeliantai prašė pripažinti jų nemokumą nurodydami svarbias faktines aplinkybes, visų pirma išdėstytas pradinio prašymo 3–18 punktuose,
- b) iš minėtų faktinių aplinkybių aiškiai matyti, kad apeliantai nepajėgūs įvykdyti įsipareigojimų iki nustatyto termino,
- c) šiuo metu jų įprastinė gyvenamoji vieta yra Jungtinėje Karalystėje, kur jie dirba,
- d) visa verslo veikla, dėl kurios jie tapo nemokūs, buvo įvykdyta ir visos nemokumą lėmusios sutartys buvo sudarytos Portugalijoje,
- e) vienintelis apeliantams priklausantis nekilnojamas turtas yra Portugalijoje,
- f) nepaisant to, kad apeliantai gyvena Jungtinėje Karalystėje, ir nepažeidžiant Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/848 84 straipsnio nuostatų, akivaizdu, kad vien ši nuostata nereiškia, jog Portugalijos teismai neturi jurisdikcijos nagrinėti apelianų prašymo,

g) nagrinėjamu atveju minėto reglamento 30 konstatuojamoje dalyje Portugalijos teismams suteikiama jurisdikcija nagrinėti apeliančių pateiktą prašymą,

h) taip yra dėl to, kad vienintelis jiems priklausantis turtas yra Portugalijoje, o tai reiškia, jog jų pagrindinių interesų vieta taip pat yra šioje šalyje,

i) ši aplinkybė *ipso iure* pagrindžia nacionalinių teismų tarptautinę jurisdikciją nagrinėti apeliančių prašymą pripažinti jų nemokumą, kadangi Portugalijos teismai vieninteliai tarptautiniu lygmeniu turi jurisdikciją nurodyti areštuoti ir parduoti apeliantams priklausantį likviduojamą nekilnojamąjį turtą,

j) vienintelis būdas užtikrinti, kad apeliančių reikalavimas būtų patenkintas, yra pareikšti ieškinį nacionalinėje teritorijoje, paprasčiausiai dėl to, kad jiems priklausantis likviduotinas turtas yra tik Portugalijoje,

k) nėra jokio dabartinės apeliančių gyvenamosios vietos ir jų nemokumą lėmusių faktinių aplinkybių, kurios visos susiklostė Portugalijoje, ryšio,

l) skundžiamame sprendime buvo neteisingai pritaikytos ir išaiškintos nuostatos, nurodytos siekiant prašymą pripažinti nemokumą atmesti kaip nepriimtina.

Dėl šių priežasčių apeliantai prašo patenkinti skundą, panaikinti skundžiamą sprendimą ir nurodyti tęsti bylos nagrinėjimą (su visomis kitomis atitinkamomis teisinėmis pasekmėmis).

<...>

*

Atsižvelgiant į *Código de Processo Civil* (Civilinio proceso kodeksas, toliau – CPK) 635 straipsnio nuostatas, skundo dalyką sudaro tik skunde pateikti reikalavimai, taigi per šį apeliacinį procesą reikia patikrinti, ar Portugalijos teismai turi jurisdikciją iškelti nemokumo bylą, kaip prašo apeliantai.

*

Reikia nuspręsti:

Šioje byloje neginčijama, kad nuo 2016 m. apeliančių įprastinė gyvenamoji vieta yra Jungtinėje Karalystėje, kur jie dirba pagal darbo sutartį. Vienintelis jiems priklausantis nekilnojamasis turtas yra Portugalijoje.

Siekiant patikrinti, ar Portugalijos teismai turi jurisdikciją iškelti nagrinėjamą bylą, reikia atsižvelgti į Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2015/848.

Šio reglamento 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „*Jurisdikciją iškelti nemokumo bylą turi valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių interesų vieta, teismai (toliau – pagrindinė nemokumo byla). Pagrindinių interesų vieta – tai vieta, kurioje skolininkas nuolat administruoja savo interesus ir kurią gali nustatyti trečiosios šalys.*

<...>

Bet kurio kito fizinio asmens atveju preziumuojama, kad pagrindinių interesų vieta yra fizinio asmens įprastinė gyvenamoji vieta, jei nėra įrodymų, kad yra priešingai. <...>“

Be to, to paties reglamento 30 konstatuojamojoje dalyje pažymima – o tai svarbu šiai bylai – kad „*[f]izinio asmens, kuris nevykdo savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos, atveju turėtų būti įmanoma paneigti šią prezumpciją, pavyzdžiui, jei didžioji skolininko turto dalis yra ne jo įprastinės gyvenamosios vietos valstybėje narėje <...>“.*

Skundžiamame sprendime teigiama, kad Portugalijos teismai neturi jurisdikcijos nemokumo bylai iškelti, nes apeliančių pagrindinių interesų vieta yra ten pat, kur ir jų įprastinė gyvenamoji vieta, t. y. Jungtinėje Karalystėje.

Apeliantai savo ruožtu tvirtina, kad, atsižvelgiant į tai, jog vienintelis jiems priklausantis nekilnojamas turtas yra Portugalijoje, pagal minėto reglamento 30 konstatuojamąją dalį Portugalijos teismams suteikiama jurisdikcija iškelti pagrindinę nemokumo bylą.

Todėl kyla abejonių dėl aiškinimo, kurių išsklaidyti nepadeda negausi jurisprudencija ir doktrina.

Kaip pažymi *Supremo Tribunal de Justiça* teisėja Rosa Tching <...>, Europos Sąjungos teisės veiksmingumas ir ilgalaikė jos egzistavimo bei raidos sėkmė priklauso nuo to, ar nacionaliniai teismai ją taiko teisingai ir vienodai.

Taigi, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnio a ir b punktus Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti prejudicinį sprendimą dėl Sutarčių išaiškinimo ir Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų aktų galiojimo ir išaiškinimo, o tokiam klausimui iškilus nagrinėjant bylą valstybės narės teisme, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka, tas teismas dėl jo kreipiasi į Teisingumo Teismą.

Nuo šio įpareigojimo vykdymo tas teismas atleidžiamas tik tokiu atveju, jei prieina prie išvados, kad „klausimas nėra svarbus arba nagrinėjama Sąjungos teisės nuostata jau išaiškino Teisingumo Teismas, arba teisingas Sąjungos teisės taikymas yra toks akivaizdus, kad dėl to nekyla jokių pagrįstų su aiškinimu susijusių abejonių“ (žr. Silveira, A., <...> „Anotação aos acórdãos (TEDH) Ferreira Santos Pardal c. Portugal e [TJUE] Ferreira da Silva e Brito (ou do “grito do Ipiranga” dos lesados por violação do direito da União Europeia no exercício

da função jurisdicional [„EŽTK sprendimo *Ferreira Santos Pardal prieš Portugaliją* ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo *Ferreira da Silva ir Brito ir kt.* komentaras (arba dėl vykdančią teisminę funkciją padaryto Sąjungos teisės pažeidimo nukentėjusių asmenų „Ipirangos šauksmas“)]“, <...>).

Neįvykdyta pareiga kreiptis į Teisingumo Teismą gali lemti valstybės išpareigojimų neįvykdymą, dėl kurio nukentėjusysis gali pareikšti ieškinį valstybei nacionaliniuose teismuose arba inicijuoti, kad būtų pareikštas ieškinys dėl išpareigojimų neįvykdymo pagal SESV 258–260 straipsnius (dėl klausimo, susijusio su valstybės atsakomybe dėl Europos Sąjungos teisės pažeidimo vykdančių teismų veiklą, žr. Teisingumo Teismo 2003 m. rugsėjo 30 d. sprendimą *Köbler*, C-224/01, 2003 m. gruodžio 9 d. Sprendimą *Komisija / Italijos Respublika*, C-129/00, ir 2006 m. birželio 13 d. Sprendimą *Traghetti del Mediterraneo*, C-173/03).

Todėl nacionalinis teismas privalo pateikti Teisingumo Teismui bet kurią svarbų klausimą, iškilusį dėl Europos Sąjungos teisės normų aiškinimo ar galiojimo, su sąlyga, kad laikantis nacionalinės proceso teisės nuostatų yra priimtas paskutinės instancijos teismo sprendimas, taigi pagal Portugalijos teisės sistemą tokia pareiga gali tekti tiek *Supremo Tribunal de Justiça*, tiek *Tribunal da Relação* ar net pirmosios instancijos teismui.

Kiek tai susiję su šia byla, remiantis *Código da Insolvência e da Recuperação de Empresas* (2003 m. rugpjūčio 22 d. Įstatymas Nr. 39/2003, iš dalies pakeistas 2015 m. vasario 6 d. Dekretu įstatymu Nr. 26/2015) 14 straipsnio nuostatomis, iš principo nemokumo bylose negalima apskųsti *Tribunal da Relação* (Apeliacinis teismas) priimtų sprendimų, nes apskundimas galimas tik jeigu sprendimas prieštarauja kitiems, priimtiems taikant tuos pačius teisės aktus sprendimams, o *Supremo Tribunal de Justiça* dar nėra suformavęs jurisprudencijos.

Taigi šis teismas laikomas paskutinės instancijos teismu, nebent susiklostytų tokia išimtinė aplinkybė.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nuspręsta sustabdyti šios bylos nagrinėjimą vadovaujantis CPK 269 straipsnio 1 dalies c punkto pirmos pastraipos ir 272 straipsnio 1 dalies nuostatomis ir pagal EB sutarties 234 straipsnį pateikti Teisingumo Teismui toliau nurodytą klausimą dėl aiškinimo.

Prejudicinis klausimas

– Ar pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2015/848 valstybės narės teismai turi jurisdikciją iškelti pagrindinę nemokumo bylą piliečiui, kurio vienintelis nekilnojamas turtas yra toje valstybėje, nors jo ir jo šeimos įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje, kurioje jis pagal darbo sutartį vykdo profesinę veiklą?

*

<...>

DARBINIS VERTIMAS